Par SEG inventarizāciju un statistiku, kura izriet no Nacionālā meža monitoringa un Meža valsts reģistra

Andis Lazdiņš
Jurģis Jansons

LVMI «Silava»
Rīgas iela 111, Salaspils, LV-2169, Latvija
inst@silava.lv

2024.

Kāpēc Valsts meža dienesta uzskaitītie koku ciršanas apjomi ir loti atšķirīgi no LVMI "Silava" uzskates?

LVMI Silava uzskaite: LATVIJAS NACIONĀLAIS MEŽA MONITORINGS (MSI)

MEŽA RESURSU VĒRTĒJUMS AR STATISTIKAS METODĒM 5 GADU INVENTARIZĀCIJAS CIKLĀ

PIRMAIS CIKLS 2004. – 2008

OTRAIS CIKLS 2009.-2013

TREŠAIS CIKLS 2014.-31.03. 2018

CETURTAIS CIKLS 01.04.2019 – 31.12.2023

INVENTARIZĀCIJA NEATKARĪGI NO MEŽA ĪPAŠNIEKU VĒLMĒM UN VAJADZĪBĀM NO 2,1 CM DIAMETRA

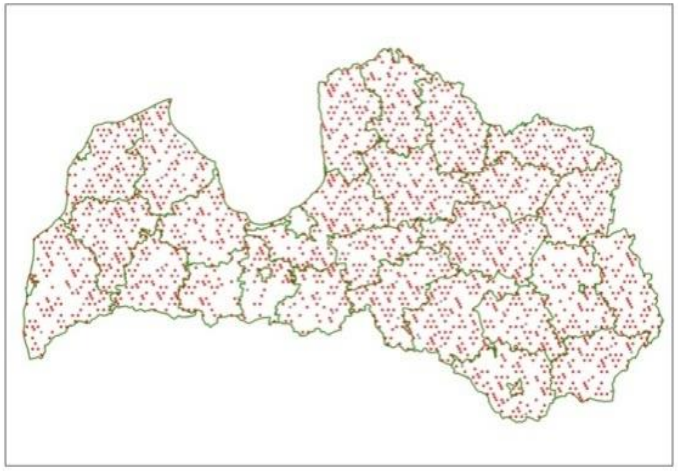

Kopā 16 157 parauglaukumi

VMD uzskaite: Meža likums

Meža likuma 29.pants

- (1) Meža īpašnieks … vismaz reizi 20 gados …. veic atkārtotu meža inventarizāciju.
- (2) Meža īpašnieka … pienākums ir katru gadu līdz 1.februārim informēt Valsts meža dienestu par iepriekšējā kalendāra gadā veikto mežsaimniecisko darbību.

Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi:

- 47. (Meža īpašnieks) pārskatā par koku ciršanu norāda šādu informāciju: …
  - faktiski nocirsto koksnes apjomu (m^3) un apjoma noteikšanas veidu (… vai nocirstā apjoma norāde pēc inventarizācijas datiem)

MSI (Silavas uzskaite) – augošu koku krāja un mežaudžu platība

Augošu koku krāja mežā, milj.m³

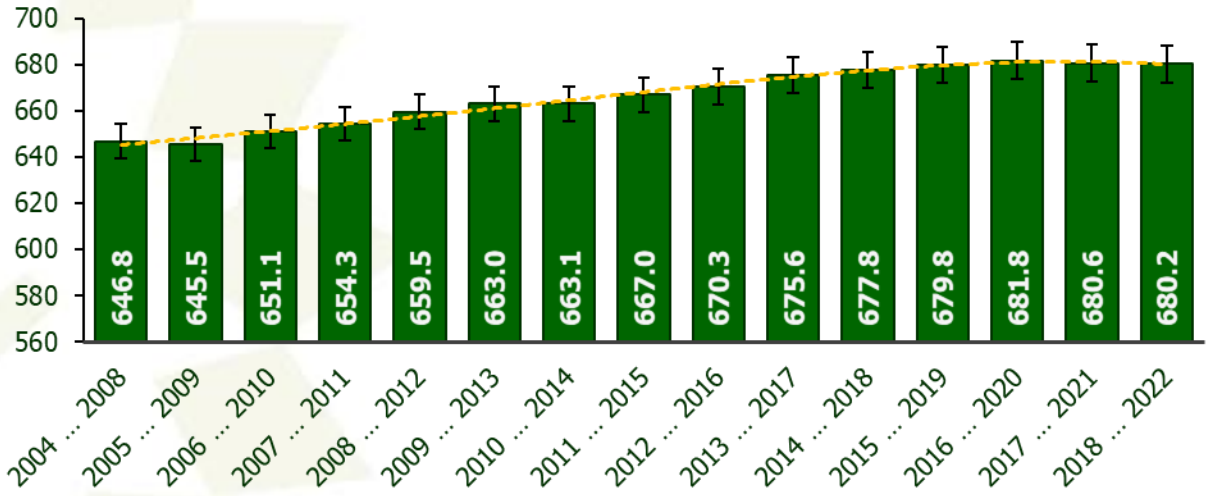

Mežaudžu platība, tūkst. ha

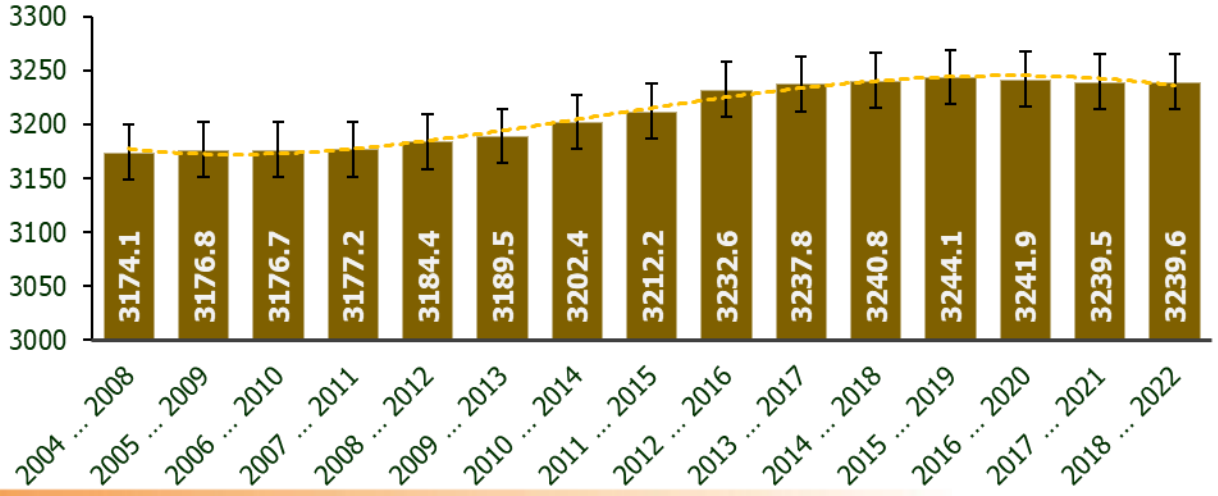

MSI rezultāti – Latvijas meža koku krājas bilance

- Gadā izaug 25.76±0.28 milj. m^3 (pirms 5 gadiem 27.09±0.29 milj. m^3)
- Cilvēki nocērt vai nozāģē 20.07±0.68 milj. m^3 (pirms 5 gadiem 16.95±0.57 milj. m^3)
- Pārējos veidos dzīvi pabeidz 5.24±0.14 milj. m^3 (pirms 5 gadiem 6,02±0.15 milj. m^3)
- Pāri paliek 0.44±0.74 milj. m^3 (pirms 5 gadiem 4.12±0.64 milj. m^3)

Aprēķinos izmantotas zemju kategorijas: mežaudzes (tai skaitā arī nemeža zemēs), izcirtumi un bebru appludinājumi

- Koku ciršana mežā – krājas aprēķinā 2023. gadā ziņots par celmiem, kuri radušies 5 gadu mērījumu periodā, mērot 2018., 2019., 2020., 2021. un 2022. gadā, bet koki cirsti, sākot ar 2013. gadu.
- Tāpat 2019., 2020. utt.
- **Tā rodas 20.07±0.68 milj. m^3**

- Tāda ir metodika. *Life is life.*

- Paskatījāmies, kāda ir ciršanas apjoma dinamika pēdējos 5 gados:
  - 2022. gada mērījumos, kur 5 gadus cirsti 2017. gadā mērīti koki.
  - 2021. gada mērījumos, kur 5 gadus cirsti 2016. gadā mērīti koki
  - Utt.
  - Aprēķinos iekļautais PL skaits ir 5 reizes mazāks, bet informācija attiecas uz īsāku (precīzāku) laika periodu, kad koki cirsti.
-

Visas cirtes kopā, 5 gadu periods, 5x mazāks PL skaits **(ar mizu, galotnēm)**

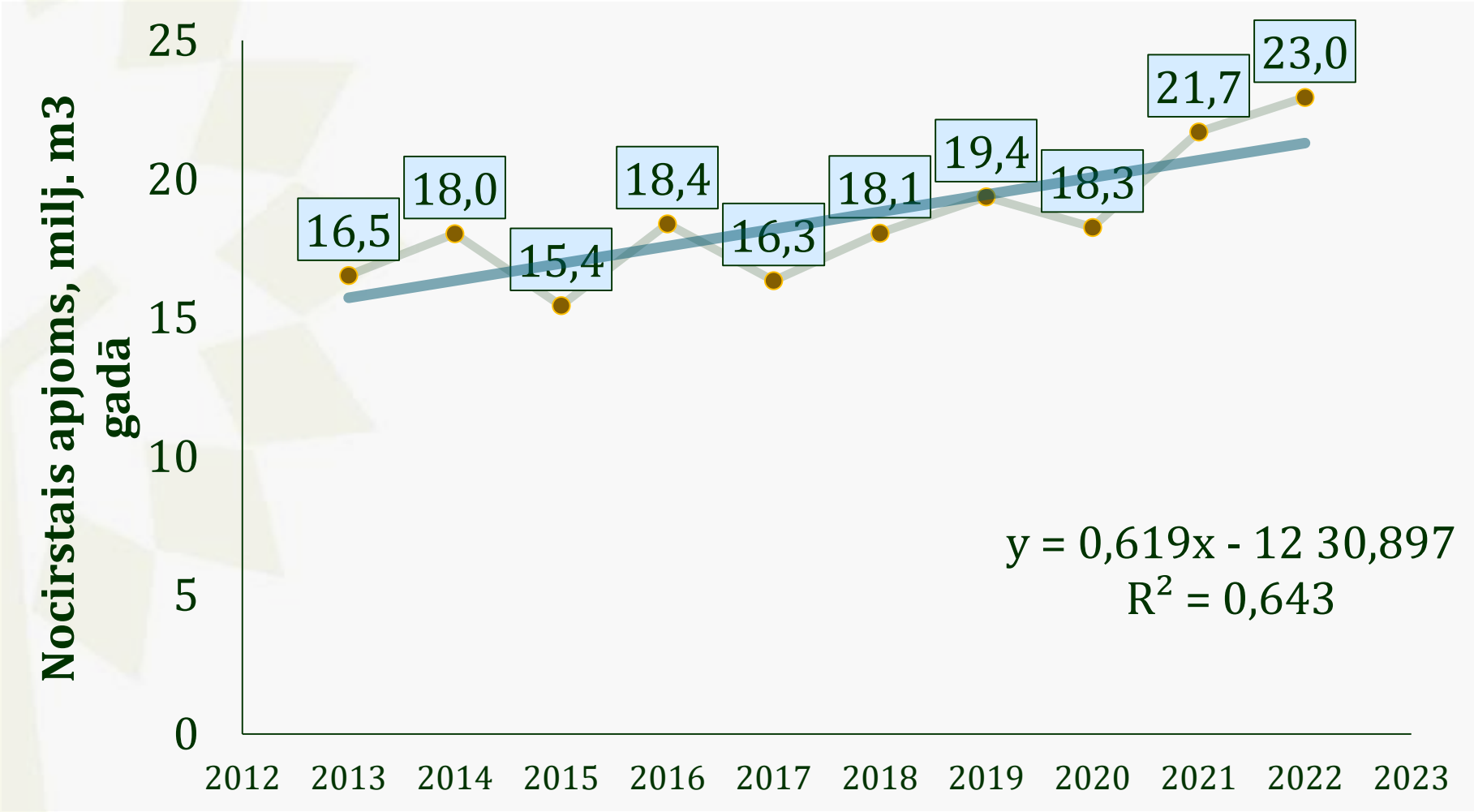

Visas cirtes kopā, 5 gadu periods, 5x mazāks PL skaits
(bez mizas, galotnēm)

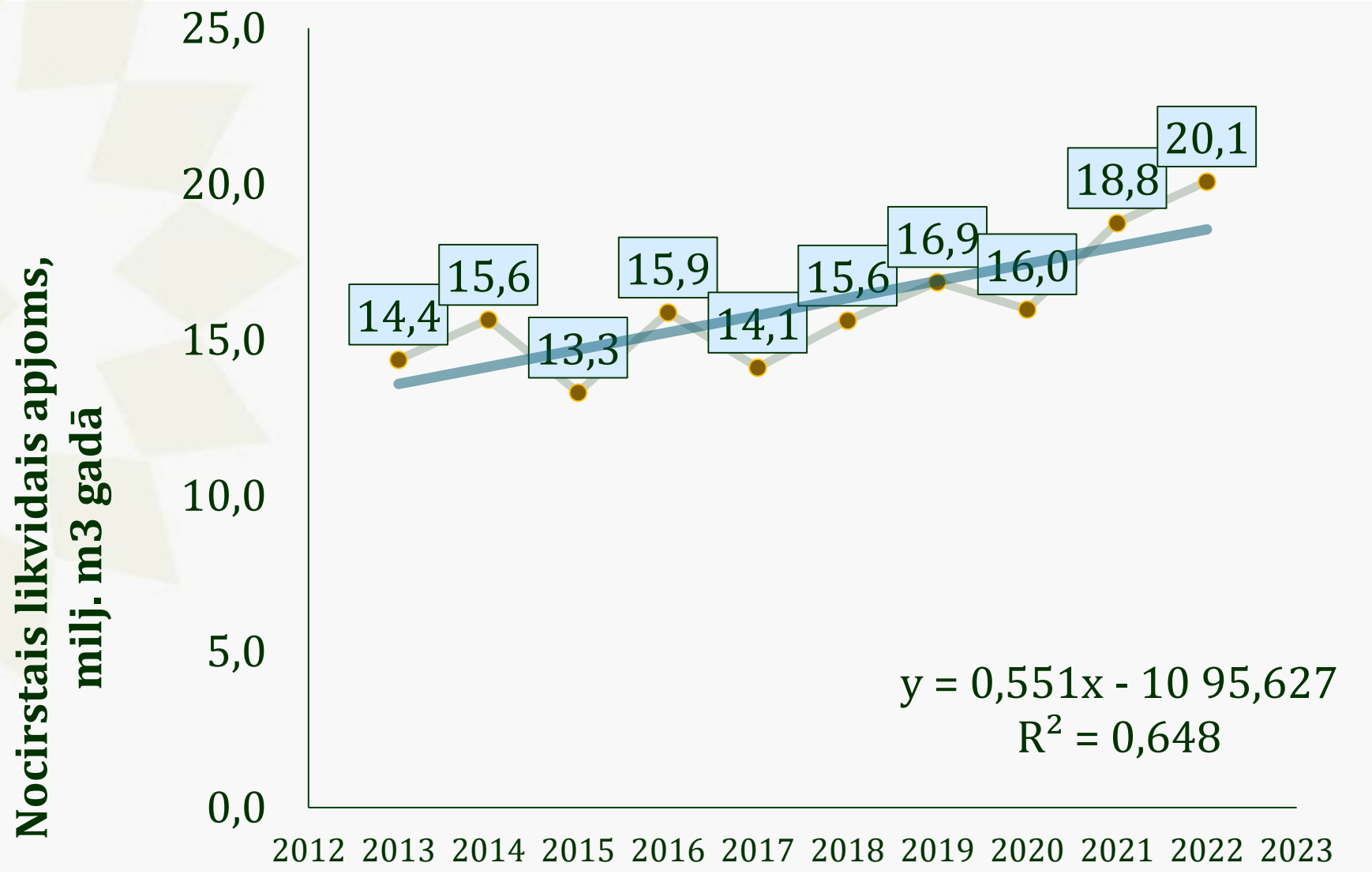

Vai oficiālā statistika par ciršanas apjomiem ir OK?

- https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/noz/mezsaimnieciba/8922-inventarizeta-meza-izcirstas-platibas-un-krajas?themeCode=ME

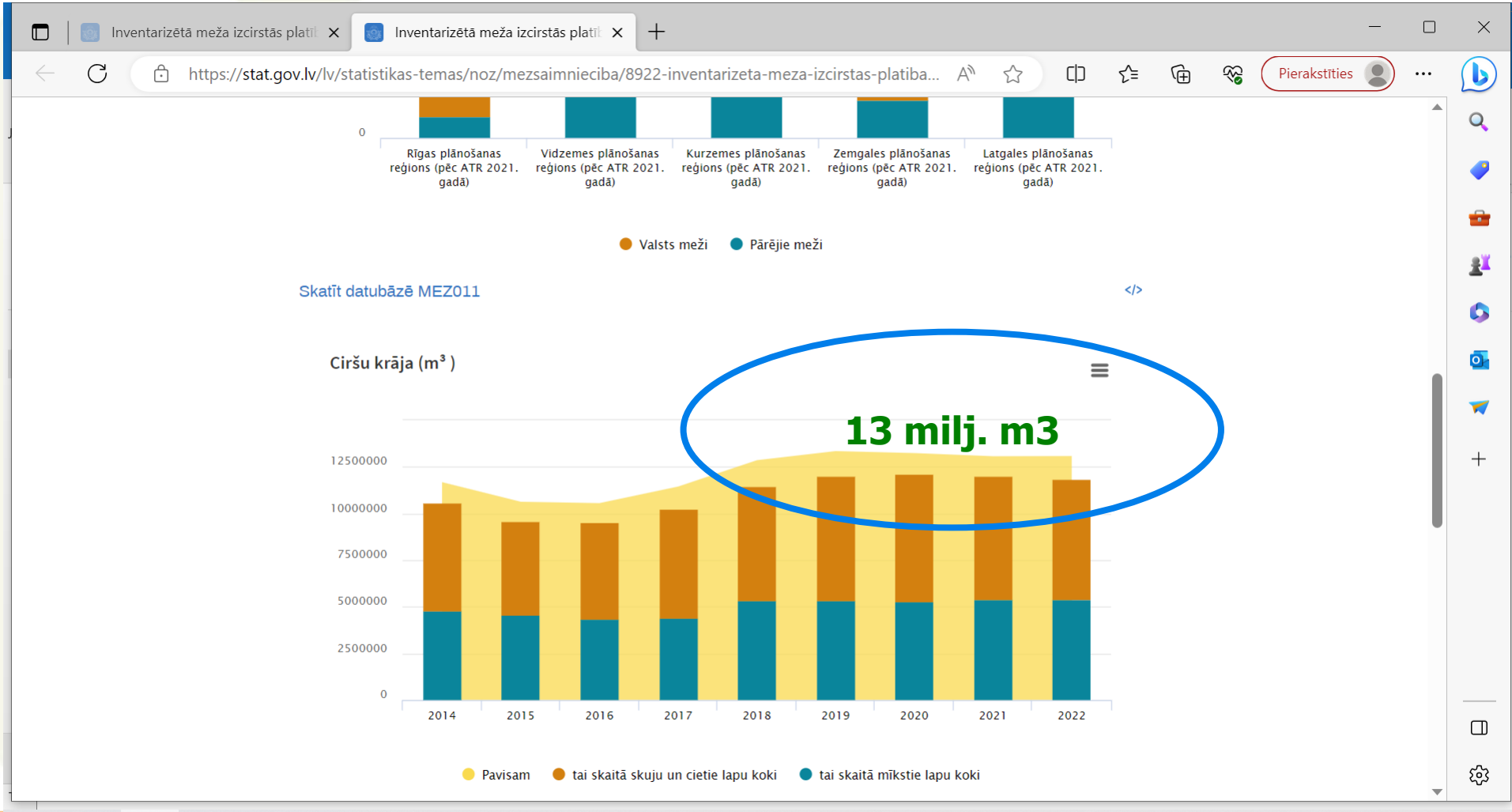

Vai oficiālā statistika par ciršanas apjomiem ir OK?

- https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/noz/mezsaimnieciba/8922-inventarizeta-meza-izcirstas-platibas-un-krajas?themeCode=ME

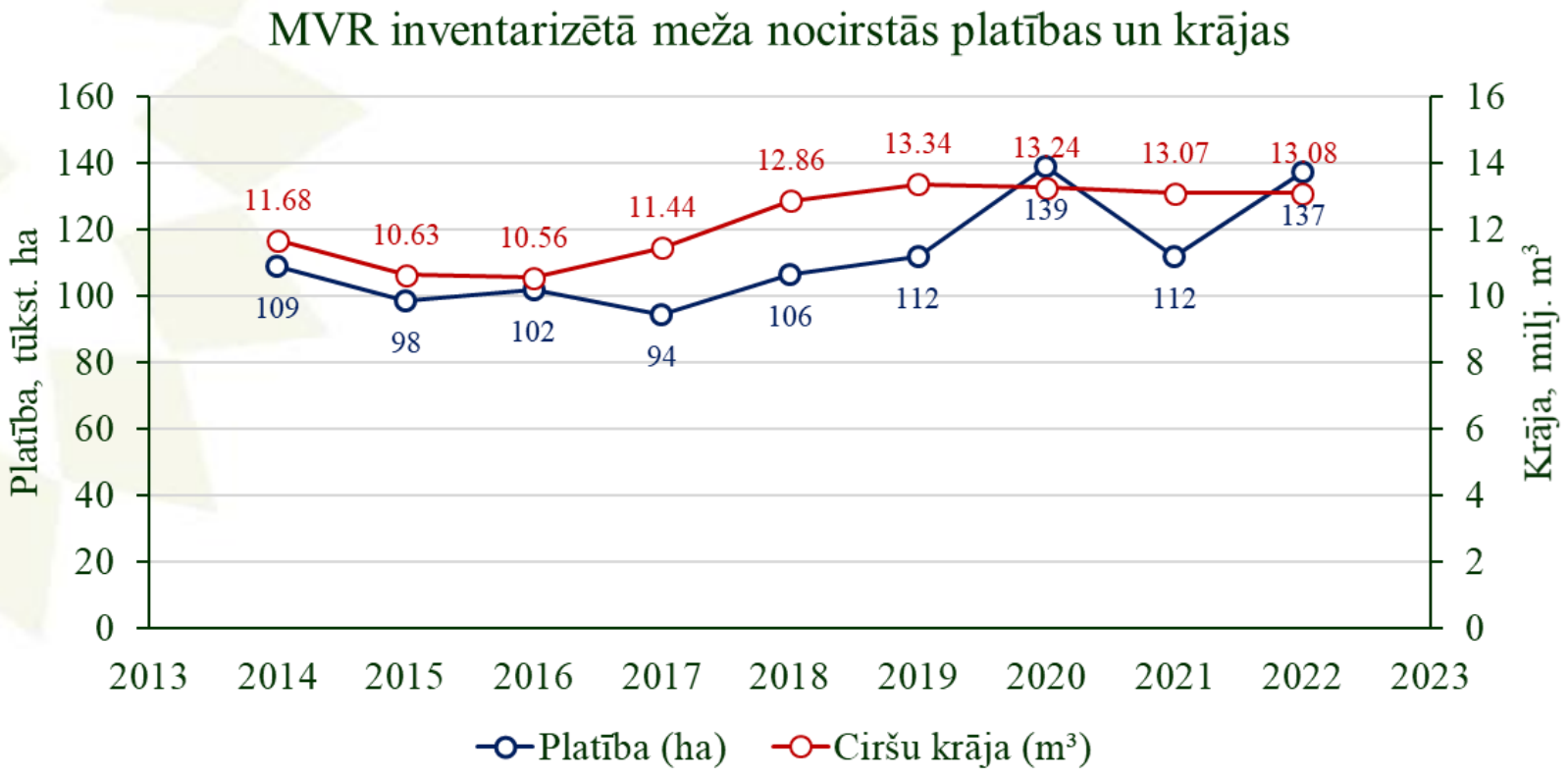

Vai Silavas un VMD uzskaite sakrīt nocirstā platība?
Sakrīt.

- Salīdzinot ar MVR datu bāzi sanāk, ka PL, kur MSI ir konstatēta vienlaidus cirte:
- 89.3% (48.2 tūkst. ha) **MVR ir informācija par koku ciršanu** vai potenciālo koku ciršanu:
  - 86.1% (46.5 tūkst. ha) iekrīt MVR nogabals, kur ir atzīme par cirti pēdējo 5 gadu laikā;
  - 3.2% (1.7 tūkst. ha) iekrīt MVR nogabals, kur ir atzīme par izņemtu ciršanas atļauju, bet nav atskaite par ciršanas veikšanu;
- 10.7% (5.8 tūkst. ha) **MVR nav informācijas** par koku ciršanu:
  - 9.4% (5.1 tūkst. ha) MVR vai nu nav vai ciršanas brīdī nav bijis reģistrēts mežs;
  - 1.3% (0.7 tūkst. ha) iekrīt MVR nogabals, kur nav atzīme par cirti pēdējo 5 gadu laikā.

Vai Silavai un a/s Latvijas valsts meži sakrīt nocirstā* krāja?
Sakrīt.

Parametrs	MSI*	LVM**	Starpība, %
Vienlaidus cirtēs nocirstais apjoms, milj. m^3 gadā	6,4	6,32	**1,24**
Komerciāli nocirstais apjoms, milj. m^3 gadā	8,37	8,2	**2,31**

tikai vienlaidus atjaunošanas cirtes

visas cirtes bez nekomerciālajām kopšanas cirtēm

* MSI – 2018. – 2022. g. nocirsto koku stumbru krāja ar mizu un galotnēm, kas aprēķināta ar I. Liepas formulu (Liepa, 1996).

** LVM – LVM aprēķinātais koku stumbru tilpums (realizētais sortimentu tilpums, ņemot vērā mizu, galotnes daļu, ciršanas atlikumus un sortimentu virsmēru) laika posmā no 2018. līdz 2022. gadam.

* Bez mizas un galotnēm.

Krājas atšķirība skaidrojama ar atšķirīgām formulām, kas lietotas MSI un LVM tilpuma aprēķinos.
MSI krājas noteikšanas formulas (I.Liepas algoritmi), iespējams, būtu precizējami mūsdienās.

Vai Silavas dati par valstī nocirsto* krāju (biomasu) sakrīt ar koksnes bilanci?

Sakrīt.

Koksne INPUT			
Parametrs	Koksnes biomassa, kopā milj.m3	Apaļkoksne, milj. m3	Kokapstrādes blakus produkti un citi atlikumi, milj. m3
Latvijas izcelsmes koksnes resursi (meža un nemeža zemēs)	22,55	18,25	4,30
Importētie koksnes resursi	2,92	1,93	0,99
	25,47	**20,18**	**5,29**

Koksne OUTPUT			
Parametrs	Koksnes biomassa, kopā milj.m3	Apaļkoksne, milj. m3	Kokapstrādes blakus produkti un citi atlikumi, milj. m3
Koksnes resursu izlietojums (patēriņš) Latvijas koksnes pirmapstrādes un pārveidošanas sektoros - IZLIETOTS KĀ IZEJVIELA	-20,59	-13,57	-7,02
Koksnes resursu izlietojums (patēriņš) Latvijas koksnes pirmapstrādes un pārveidošanas sektoros - SARAŽOTS KĀ BLAKUSPRODUKTS	3,94		3,94
KOKSNES RESURSU EKSPORTS: kā izejvielas	-8,86	-4,54	-4,32
	-25,51	**-18,11**	**-7,41**

Paldies par uzmanību!!